

Косаковська Леся Петрівна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри хореографії Волинського
національного університету імені Лесі
Українки

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО – МЕНЕДЖЕР УКРАЇНСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

В. К. Авраменко (1895-1981) — помітна постать в історії українського мистецтва ХХ століття. Цей унікальний талант-самоук, який з 1925 року перебував у вимушеній еміграції (Канада-США), прославився насамперед як балетмейстер та виконавець українського народного танцю, проте був відомий і як режисер-постановник та менеджер українського танцювального мистецтва за кордоном. Звернення Авраменка до менеджментської діяльності насправді було продовженням його пропагандистської роботи в галузі українського мистецтва. Пропагандою більш сучасною, яка відповідала умовам країни, де перебували українські емігранти.

Видатною подією творчої біографії митця був концерт українського танку в Нью-Йорській «Метрополітен-опері». Його учасниками були близько п'ятисот непрофесійних танцюристів віком від 6 до 60 років – представників української діаспори. Учасники цього грандіозного дійства згадували витоки народного мистецтва, закладені «в танках скіфів, які вихваляють Бога-Сонця» («Аркан»), гаївки пасхального циклу, «котрі в данину використовувались в деяких ритуалах поклоніння Богу-Сонцю». Так, американський автор Г. Беккет знаходив у цій виставі «вплив культури стародавніх арійських племен з древньої історії, в якій легендарні предки тисячу літ билися з аварами, гунами, татарами» [3, 21]. У концерті виконувались героїчні й традиційні танки у супроводі хору, причому всі виконавці були в національному вбранні.

З опису Г. Беккета можна зробити висновок про своєрідність та семантику цього концерту. Надзвичайно цікаво, що в ньому народні мотиви

керують не лише змістом, але й всією композицією та сценографією. Беккет пише: «Виставу побудовано так, щоб її частини відповідали великим українським святам природного циклу» [3, 21]. Таким чином відтворювався архетип Всесвіту, космічні ритми якого задавали символічний темпоритм вистави.

Стереоскопічність вистави створював, застосований Авраменком, синтез хореографії, хорового та театрального мистецтва, звернених до фольклорних першоджерел, зокрема до народних обрядів: «Спочатку учасники зібралися у темному, густому лісі і разом зі своїми зеленими друзями-деревами без акомпанементу співали пісні гірців і танцювали «Аркан», витоки якого слід шукати в танках скіфів, які вихваляють Бога-Сонця. Пізніше на лузі на фоні містечка й церкви, з якої чути пасхальні дзвони, селяни співали гаївки, котрі в давнину використовувались в деяких ритуалах поклоніння Богу-Сонцю» [3, 21].

Характерно, що сценічний простір концерта Авраменка організовувався за специфічним фольклорним хронотопом, в якому, як правило, відсутня межа між виконавцями та глядачами. Так, авраменкові танцюристи запрошували до танцю глядачів. Люди захоплено кричали, щирі аплодисменти почалися з середини танцю і не вщухали до кінця. Г. Беккет описує це так: «Зала заповнилася чоловіками, жінками, дітьми, які походили або з України, або народилися тут, і їхній національний підйом був нестримним». Все це свідчить про те, що вистава Авраменка була дійсним витвіром високого мистецтва.

Можна цілком погодитись із Надією Пазяк, яка, посилаючись на творчу спадщину Василя Верховинця та Василя Авраменка, наполягає на тому, що «ми, на жаль, пішли не вперед від них, а повернули назад. Занадто рано чиновники від культури вважають їхню спадщину «застарілою» і «неперспективною» супроти «сучасних» танців і грандіозних видовищ – масових свят за наперед визначеним сценарієм, що кочує з року в рік. Якщо

танець не є молитвою, не є звитягою, якщо нічого не промовляє до душі, то для кого він? [4]».

Список використаних джерел.

1. Авраменко В. К. // Енциклопедія сучасної України.– [Текст]: у 7 т. [редкол. Дзюба І. М.]. – К. : Поліграфкнига, 2001. – Т. 1 : А–Т. – С. 79.
2. Авраменко В. К. Українські національні танки, музика і стрій. / В. К. Авраменко // – Вінніпег : Б. в., 1947. – 80 с.
3. Беккет Г. Пишне українське свято під орудою В. Авраменка / Г. Беккет / републікація В. Коломійця // Музика. – 1995. – № 2. – С. 20–21.
4. Пазяк Н. Пам'яті Василя Авраменка: роздуми з приводу міжнародної конференції / Н. Пазяк // Молодь України. – 1995. – 11 лип. – С. 4.